

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้

หลักสูตร ปัญญาประดิษฐ์กับการทำงาน (Working with AI)

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นางพิชานันท์ รักษาทรัพย์

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์วิจัยการอนุรักษ์ดินและน้ำ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สังกัด กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

วันที่อบรม 6 สิงหาคม พ.ศ. 2569 (ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยค้นคว้า เรียบเรียง วิเคราะห์ สรุป และสร้างสรรค์เนื้อหา รวมถึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม ความปลอดภัย และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี

สรุปบทเรียน

1. AI กับการสนับสนุนกระบวนการทำงาน

จากการอบรมได้เรียนรู้ว่า AI สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการทำงานได้หลายขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดโจทย์และวัตถุประสงค์ การค้นคว้าและจัดระบบข้อมูล การสรุปสาระสำคัญ การเรียบเรียงเอกสาร การสร้างแนวคิด ตลอดจนการจัดทำสื่อเพื่อการสื่อสาร การใช้ AI จึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการตอบคำถาม แต่สามารถช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นโครงสร้างของงานได้ชัดเจนขึ้น และช่วยลดเวลาในงานที่ต้องจัดการข้อมูลจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม AI ควรถูกมองเป็น “เครื่องมือช่วยงาน” มากกว่าการเป็นผู้ตัดสินใจแทนผู้ปฏิบัติงาน ผู้ใช้งานยังต้องเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ตรวจสอบข้อมูล และตัดสินใจว่าจะนำผลลัพธ์ไปใช้ในระดับใด เพื่อให้ผลงานมีความเหมาะสมกับภารกิจและบริบทของหน่วยงาน

2. การสื่อสารและการกำหนดคำสั่งให้ AI

การใช้งาน AI ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้ใช้งานควรสื่อสารกับ AI อย่างชัดเจน โดยกำหนดบริบท กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบ และผลลัพธ์ที่ต้องการ คำสั่งหรือ Prompt ที่มีรายละเอียดเพียงพอจะช่วยให้ AI เข้าใจ ลักษณะงานและจัดทำคำตอบได้ตรงตามความต้องการมากขึ้น สิ่งสำคัญคือผู้ใช้งานควรคิดโจทย์ก่อนสั่งงาน ระบุน ข้อมูลที่จำเป็น และกำหนดลักษณะของผลลัพธ์ เช่น ต้องการสรุปเป็นข้อ ตาราง รายงาน หรือสื่อสำหรับเกษตรกร วิธีดังกล่าวทำให้การทำงานกับ AI เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีเป้าหมาย ไม่ใช่เพียงการป้อนคำถามสั้น ๆ แล้วนำ คำตอบไปใช้ทันที

3. การตรวจสอบและความรับผิดชอบในการใช้ AI

AI เป็นเครื่องมือช่วยคิดและช่วยทำงาน ดังนั้นไม่ควรนำผลลัพธ์ที่ได้รับไปใช้โดยไม่ตรวจสอบ ผู้ปฏิบัติงาน ต้องพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล แหล่งที่มา ความสอดคล้องกับบริบท และความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง โดยเฉพาะข้อมูลราชการ ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลที่มีความสำคัญต่อหน่วยงาน

บทเรียนที่สำคัญคือ ความรวดเร็วของ AI ไม่ได้หมายความว่าผลลัพธ์จะถูกต้องเสมอไป ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องใช้วิจารณญาณในการกลั่นกรองข้อมูล เปรียบเทียบกับข้อมูลหรือเอกสารที่เชื่อถือได้ และปรับเนื้อหาให้เหมาะสม กับสถานการณ์จริง การใช้ AI อย่างรับผิดชอบจึงประกอบด้วยตรวจสอบก่อนใช้ การรักษาความปลอดภัยของ ข้อมูล และการรับผิดชอบต่อผลงานที่นำเสนอหรือเผยแพร่

4. การประยุกต์ใช้ AI กับงานวิชาการเกษตรและการอนุรักษ์ดินและน้ำ

จากเนื้อหาการอบรม สามารถนำ AI มาประยุกต์ใช้กับงานด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำและงานวิชาการเกษตรได้ หลายด้าน โดยเป็นการช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

- ช่วยสรุปผลการทดลองและองค์ความรู้ ทำให้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมากสามารถนำมาจัดหมวดหมู่และ สื่อสารได้ง่ายขึ้น
- ช่วยจัดโครงสร้างโครงการหรือข้อเสนองานวิจัย ตั้งแต่การกำหนดประเด็น วัตถุประสงค์ กิจกรรม และ แนวทางการดำเนินงาน
- ช่วยสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเอกสารเผยแพร่ โดยปรับเนื้อหาให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายและรูปแบบ การสื่อสาร

- ช่วยจัดทำแนวทางการสื่อสารกับเกษตรกรและผู้เข้ารับบริการ โดยสามารถปรับภาษาวิชาการให้เข้าใจง่าย และนำไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้
- ช่วยออกแบบแนวคิดสำหรับอินโฟกราฟิกและสื่อการเรียนรู้ ทำให้สามารถวางโครงสร้างเนื้อหาและลำดับประเด็นก่อนนำไปผลิตสื่อ
- สำหรับงานของศูนย์วิจัยการอนุรักษ์ดินและน้ำ การประยุกต์ใช้ AI สามารถช่วยในกระบวนการจัดการองค์ความรู้ด้านดิน น้ำ และการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการจัดทำรายงาน เอกสารวิชาการ โครงการ งานวิจัย และสื่อฐานเรียนรู้ โดยเจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้กำหนดประเด็นทางวิชาการและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปใช้

5. บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในการใช้ AI

แม้ AI จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาในการทำงาน แต่ผู้ปฏิบัติงานยังคงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโจทย์ ตรวจสอบข้อมูล พิจารณาความเหมาะสม และรับผิดชอบต่อผลงานที่นำไปใช้จริง ดังนั้น การใช้ AI ควรเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง “ความสามารถของ AI” กับ “ความรู้และวิจารณญาณของผู้ปฏิบัติงาน”

ผู้ปฏิบัติงานจึงควรใช้ AI เพื่อช่วยคิด ช่วยจัดระบบ และช่วยเตรียมงาน ขณะเดียวกันต้องรักษาความรับผิดชอบต่อผลงาน โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลเกี่ยวข้องกับงานราชการ งานวิชาการ หรือข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

- มีความเข้าใจแนวคิดและแนวทางการทำงานร่วมกับ AI มากขึ้น และเห็นบทบาทของ AI ในฐานะเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงาน
- สามารถกำหนดคำสั่ง (Prompt) ให้มีบริบทและเป้าหมายชัดเจน เพื่อให้ AI ช่วยงานได้ตรงความต้องการมากขึ้น
- สามารถนำ AI มาช่วยลดเวลาในการจัดทำเอกสาร สรุปข้อมูล คิดประเด็น และเตรียมสื่อการเรียนรู้
- ตระหนักถึงความจำเป็นในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์จาก AI ก่อนนำไปใช้งาน

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำรายงานและเอกสารวิชาการ โดยช่วยจัดระบบเนื้อหาและลดระยะเวลาในขั้นตอนการเรียบเรียง
- ช่วยสรุปและจัดการองค์ความรู้ด้านดิน น้ำ และการเกษตร เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และถ่ายทอดต่อได้ง่ายขึ้น
- สนับสนุนการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อฐานเรียนรู้ ให้มีโครงสร้างและเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- ช่วยเตรียมข้อมูลสำหรับโครงการ งานวิจัย และกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ โดยใช้ AI เป็นผู้ช่วยในขั้นตอนการวางโครงสร้างและจัดประเด็น
- ลดระยะเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถนำเวลาไปใช้กับการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และดำเนินงานที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญมากขึ้น
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน และสนับสนุนการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้สอดคล้องกับรูปแบบการทำงานในปัจจุบัน
- ช่วยพัฒนากระบวนการทำงานให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงาน
- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและรับผิดชอบข้อมูลก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้การใช้ AI เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อ

แนวทางการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

สำหรับงานด้านวิชาการเกษตรและการอนุรักษ์ดินและน้ำ ความรู้จากหลักสูตรสามารถนำไปสนับสนุนการจัดทำองค์ความรู้ รายงานวิชาการ โครงการวิจัย สื่อถ่ายทอดความรู้ และสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน โดยเน้นการใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ควบคู่กับการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความปลอดภัย และความรับผิดชอบต่อข้อมูล

*****[